

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทฤษฎี

แนวความคิดทฤษฎี

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดเกี่ยวกับสถานภาพ บทบาท การขัดเกลาทางสังคม และการมัธยมนาศึกษา

แนวความคิดเกี่ยวกับสถานภาพ (Status)

ก. ความหมายของสถานภาพ

คำว่า "สถานภาพ" มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน แม้จะไม่เหมือนกัน แต่ก็มีความหมายที่ใกล้เคียงกัน และเป็นแนวทางเดียวกัน ดังต่อไปนี้

หัตยา สายหู (2529: 59) กล่าวว่า สถานภาพ คือ ฐานะตำแหน่งที่บุคคลได้จากการปฏิบัติตามบท

ประเสริฐ แยมกลิ่นหึ่ง (2529: 38) กล่าวว่า สถานภาพ หมายถึง อิทธิพลและหน้าที่เนื่องจากตำแหน่ง (Position) ที่บุคคลมีอยู่ในสังคม อาจจะเป็นตำแหน่งเดียวกับอาชีพหน้าที่ของงาน เกี่ยวกับครอบครัว หรือเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่บุคคลมีอยู่กับบุคคลอื่นทั่วไปในสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2529: 26) กล่าวว่า สถานภาพเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง

ข. ประเภทของสถานภาพ

สถานภาพของบุคคล จำแนกเป็น 2 ประเภทดังนี้ คือ

1. สถานภาพที่สังคมกำหนดหรือสถานภาพที่ติดตัวมาโดยกำเนิด (Ascribed Status) ซึ่งได้แก่ เพศชาย เพศหญิง เด็ก วัยรุ่น ชราภาพ ผิดคำ ผิดชาวลุง ป้า น้า อา เป็นต้น

2. สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถ (Achieved Status) ซึ่งได้แก่นักเรียน นิสิต ครูอาจารย์ คณบดี อธิการบดี ข้าราชการ บัณฑิต เป็นต้น

ค. ลักษณะทั่วไปของสถานภาพ

งามพิศ สัตย์สงวน (2530: 15-17) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของสถานภาพซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. คนแต่ละคนในสังคมหนึ่ง ๆ จะมีสถานภาพจำนวนหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับเพศ วัย สถานภาพทางสังคม และชนชั้น

2. คนแต่ละคนจะมีสถานภาพต่าง ๆ จำนวนหนึ่ง และสถานภาพต่าง ๆ เหล่านี้จะมีความสำคัญไม่เท่ากัน

3. คนแต่ละคนจะมีสถานภาพหลัก (Key Status) ของตัวเอง ซึ่งเป็นสถานภาพที่สำคัญที่สุดของเขา ในปัจจุบันจะใช้สถานภาพทางอาชีพเป็นหลัก

4. สถานภาพของคนจะมีระดับสูงต่ำ ระดับสูงต่ำนี้ เป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างทางสังคม

5. สถานภาพบางอย่างอาจขัดแย้งกันได้

6. สถานภาพอาจแสดงได้ด้วยสัญลักษณ์ (Symbol)

สรุป สถานภาพ คือ ตำแหน่งของบุคคลที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกของสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท (Role)

ก. ความหมายของบทบาท

คำว่า "บทบาท" มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน แม้ว่าจะไม่เหมือนกันนัก แต่ก็มี ความหมายใกล้เคียงกัน และเป็นแนวทางเดียวกัน ดังต่อไปนี้

พทยา สายหู (2529: 59) กล่าวว่า บทบาทคือขอบเขตอำนาจหน้าที่และ สิทธิในการกระทำตามบทของแต่ละงานที่เรามีต่อผู้อื่น

สุหัตตรา สุภาพ (2529: 30) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ดังนี้ คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) เช่น มีตำแหน่งเป็นพ่อ บทบาทก็คือ ต้องเลี้ยงลูก เป็นครู บทบาทก็คือสั่งสอนอบรมนักเรียนให้ดี เป็นคนไข้ บทบาทก็คือ ปฏิบัติ ตามคำสั่งหมอบ

ประเสริฐ แย้มกลิ่นทุ่ง (2529: 43) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง แบบอย่าง พฤติกรรมที่สังคมกำหนดสำหรับบุคคลในฐานะผู้ครอบครองสถานภาพ หรือตำแหน่งยื่คถือเป็น บรรทัดฐานในความสัมพันธ์กับผู้อื่น

งามพิศ สัตย์สงวน (2530: 17-18) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ดังนี้ คือการกระทำตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ สถานภาพและบทบาทมักจะเป็นของคู่กัน คือ เมื่อมีสถานภาพ จะต้องมืบทบาทด้วย แต่ไม่เสมอไป

บทบาทคือ พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่า จะ ต้องปฏิบัติอย่างไร (Role Expectation)

Jack Nobbs (1983: 13) กล่าวว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่คาดหวัง ของคน ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานภาพ หรือตำแหน่งทางสังคม

Broom และ Selznick (1973: 29) กล่าวว่า บทบาท คือ แบบแผน ของพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับตำแหน่งของบุคคล

ข. ลักษณะทั่วไปของบทบาท

งามพิศ สัตย์สงวน (2530: 18-19) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของบทบาท ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทเป็นการกระทำตามสิทธิและหน้าที่ของผู้ที่อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ
2. บทบาทอาจขัดแย้งกันได้ (Role Conflicts) เมื่อแต่ละคนมีหลายสถานภาพ แต่ละคนจึงมีหลายบทบาทด้วย ดังนั้นอาจมีบทบาทที่ขัดกันได้ในบางครั้ง
3. บทบาทอาจมีลักษณะเครียด (Strain) ได้ ในสังคมสมัยใหม่ มีการคาดหวังในบทบาทต่าง ๆ มากไป แต่ละคนมีตำแหน่งต่าง ๆ มากมาย แต่ไม่สามารถแสดงบทบาทได้ดีทุกบทบาท เพราะขาดเงินทอง เวลา และปัจจัยอื่น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกที่เรียกว่า คึงเครียดได้

สัทตรา สุภาพ (2529: 30) ได้กล่าวถึงบทบาทขัดกัน (Role Conflicts) ว่า บุคคลแต่ละคนมีบทบาทหลายอย่างในเวลาเดียวกัน และบุคคลถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตามบทบาทต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่ แต่การปฏิบัติบทบาทหน้าที่อาจจะไปขัดกับอีกบทบาทหนึ่งก็ได้

สรุปบทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง และเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มและสังคม

แนวความคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม

ก. ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม

คำว่า "การขัดเกลาทางสังคม" ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Socialization" นี้ได้มีนักสังคมวิทยา นักมานุษยวิทยา นักการศึกษา และนักจิตวิทยาของไทยได้แปลความหมายไว้แตกต่างกันมากมาย เช่น การขัดเกลาทางสังคม สังคมประเพณี หรือสังคมประเพณี สังคมกรรม การอบรมให้รู้ระเบียบสังคม การอบรมบ่มนิสัย เป็นต้น ในที่นี้ใช้คำว่า การขัดเกลาทางสังคม ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายหลายท่าน เช่น

พัทยา สายชู (2529: 107) กล่าวว่า การอบรมให้รู้ระเบียบ (Socialization) คือ กระบวนการที่สังคมหรือกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือทางอ้อม ให้ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ความประพฤติและคุณค่าต่าง ๆ ที่กลุ่มนั้นได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของสังคมนั้น

สุพัตรา สุภาพ (2529: 48) ได้กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของกลุ่มหนึ่ง ๆ กำหนดหรือวางไว้เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติคือกันและให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

ปพณี ฐิติวัฒนา (2523: 27) ได้ให้ความหมายว่า "การอบรมให้รู้ระเบียบสังคม" (Socialization) คือ กระบวนการที่สังคมหรือกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ และรับเอาระเบียบวิธี กฎเกณฑ์ความประพฤติ และคุณค่าต่าง ๆ ที่กลุ่มคนได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของสังคมนั้น

Alex Thio (1986: 117) ได้กล่าวไว้ว่า การขัดเกลาทางสังคม คือ กระบวนการที่สังคมถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่บุคคล เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การขัดเกลาทางสังคมจะทำให้เด็กได้กลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการพัฒนาบุคลิกภาพทัศนคติตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขา

Jack Nobbs (1983: 9) ได้กล่าวว่า การขัดเกลาทางสังคม คือ กระบวนการที่บุคคลเรียนรู้เพื่อที่จะเป็นสมาชิกของสังคม และเป็นกระบวนการที่ยาวนานตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา

Broom และ Selznick (1973: 29) ได้ให้คำนิยามของการขัดเกลาทางสังคมไว้ 2 ประการ คือ ในแง่ของสังคม การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลกลายเป็นสมาชิกของสังคม โดยการเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ การขัดเกลาทางสังคมเริ่มตั้งแต่วัยเด็กและเป็นกระบวนการที่ยาวนานตลอดชีวิต ในแง่ของปัจเจกบุคคล การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่ทำให้คนได้มีการพัฒนาตัวตน (self) โดยมีการกระทำ

ระหว่างกันทางสังคม (Social Interaction) กับคนอื่น ๆ รวมทั้งบุคคลจะพัฒนาเอกลักษณ์ อุดมคติ ค่านิยม และความมุ่งหวังของตนเอง ที่แตกต่างไปจากคนอื่น ๆ

สรุปได้ว่า การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการอบรมสั่งสอนและ ถ่ายทอดวัฒนธรรม ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผนบรรทัดฐานของสังคม

ข. ความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคม

Broom และ Selznick (1968: 86-87) อธิบายไว้ว่า โดยทั่วไปแล้ว การถ่ายทอดวัฒนธรรมโดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคมในแต่ละสังคมนั้น จะมีความมุ่งหมาย หลักใหญ่คล้ายคลึงกัน 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. การปลูกฝังระเบียบวินัย (Disciplines) การมีระเบียบวินัย ถือเป็น พื้นฐานสำคัญในการดำเนินกิจกรรมในสังคมและการอยู่ร่วมกันของกลุ่ม การปลูกฝังระเบียบ วินัยจะทำให้บุคคลยอมทำตามระเบียบกฎ กติกาที่สังคมกำหนด ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบาก หรือต้องฝืนใจทำ ระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่บุคคลได้รับตั้งแต่วัยต้นของชีวิตในการดำรงชีวิต ประจำวัน

2. การปลูกฝังความมุ่งหวัง (Aspiration) ปกติแล้วระเบียบวินัย เป็น สิ่งที่คนไม่ยอมปฏิบัติตาม แต่ความมุ่งหวังนั้นจะช่วยให้ระเบียบวินัยมีคุณค่าและง่ายต่อการ ปฏิบัติเพื่อที่จะให้ได้สิ่งที่ต้องการ

3. การกำหนดบทบาทในสังคม (Social Role) รวมทั้งทัศนคติต่าง ๆ ที่เข้ากับบทบาทนั้น ๆ ชีวิตในกลุ่มสังคมจะดำรงไปได้ด้วยดี ถ้าบุคคลรู้จักบทบาทของตน ซึ่ง ต้องอาศัย การแสดงบทบาทที่เหมาะสมในการสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ถูกต้องตามกาลเทศะ และ โอกาสต่าง ๆ กัน

4. การให้เกิดทักษะ หรือความชำนาญเฉพาะอย่าง (Skills) ที่จะใช้ ร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในสังคม โดยเฉพาะสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ นั้น มีการถ่ายทอด การปฏิบัติตามประเพณี โดยการเรียนรู้จากการเลียนแบบการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ค. กระบวนการขัดเกลาทางสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2529: 49-50) ได้กล่าวถึงกระบวนการขัดเกลาทางสังคมไว้ดังนี้

1. การตอบสนองความต้องการในระยะเริ่มแรก (Response) เป็นกระบวนการที่บุคคลจะแสดงความต้องการออกมา และคนอื่น ๆ ในสังคมที่ทำหน้าที่นี้จะสนองตอบความต้องการนั้นเป็นการสนองตอบตามระเบียบแบบแผนที่สังคมนั้น ๆ กำหนดไว้
2. การรู้จักปรับความต้องการและความสามารถของคนให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม (Adaptation) เราต้องยอมรับว่า มนุษย์แต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ไม่เท่ากัน บางคนรับได้ง่าย บางคนรับได้ยาก แม้จะได้รับการอบรมเท่าเทียมกัน... จึงต้องยอมรับว่าแต่ละคนนั้นต่างกัน จะให้เหมือนกันย่อมจะไม่ได้ จะต้องรู้จักคิดแปลงการอบรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องหรือเข้ากับความสามารถของแต่ละคน
3. การยึดถือสิ่งที่คล้ายกับตัวเอง (Identification)
 - 3.1 ความต้องการที่จะทำตัวให้เหมือนบุคคลที่ตนต้องการยึด เป็นแบบฉบับ
 - 3.2 ความรู้สึกร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มที่ถือว่าเป็นพวกเดียวกับตน
 - 3.3 ความรู้สึกยึดมั่นหลักการหรืออุดมคติบางอย่างอย่างแน่นอน

ง. วิธีการขัดเกลาทางสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2529: 50-51) ได้กล่าวถึงวิธีการขัดเกลาทางสังคม 2 วิธี ดังนี้

1. การขัดเกลาโดยตรง เป็นการขัดเกลาที่ต้องการให้บุคคลปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่กลุ่มสังคมนั้นกำหนดไว้ เป็นการบอกว่าสิ่งควรหรือไม่ควรกระทำ อะไรผิด อะไรถูก เป็นต้น ซึ่งนับว่ามีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นการชี้ทางและแนะแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างจริงจังและเจตนา เพื่อให้บุคคลสามารถวางตัวได้ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์หนึ่ง ๆ
2. การขัดเกลาโดยอ้อม เป็นการอบรมที่ไม่ได้บอกกันโดยตรง บุคคลได้รับประสบการณ์ หรือประโยชน์จากการสังเกต หรือเรียนรู้จากการกระทำของผู้อื่น

จ. วัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคม

สุพัตรา สุภาพ (2529: 57-58) ได้กล่าวถึงวัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคม โดยแบ่งเป็น 2 วัย

1. การขัดเกลาในระยะที่ยังเป็นเด็ก (Socialization the Child) เป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากที่สุด เพราะสถาบันแรกที่เด็กได้รับการอบรมสั่งสอน ซึ่งเป็นเรื่องของพ่อแม่และผู้ปกครองโดยเฉพาะ

2. การขัดเกลาทางสังคมในระยะที่เป็นวัยรุ่น (Socialization the Youth) วัยรุ่นเป็นวัยที่ได้ผ่านการอบรมมามากพอที่จะรู้และเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งการอบรมสั่งสอนจะได้จากครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน เป็นต้น

ฉ. ตัวแทนของการขัดเกลาทางสังคม

พัทธา สายชู (2529: 120-124) ได้กล่าวถึงบุคคลหรือกลุ่มตัวแทนที่ให้การอบรมให้รู้ระเบียบสังคม (Agents of Socialization) ไว้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. พ่อแม่ผู้ปกครอง อบรมเด็ก 2 วิธี

ก. การอบรมอย่างจริงจัง ได้แก่ การสั่งสอนอบรมด้วยวาจา หรือการกระทำที่เด็กได้รู้ว่าการกระทำสิ่งใดถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการของสังคม

ข. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว เป็นแบบอย่างของระเบียบสังคมที่ให้แก่เด็กได้โดยผู้ใหญ่มิรู้ตัว และมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กได้ไม่แพ้การสั่งสอนอบรมโดยตั้งใจ

2. เพื่อน กลุ่มเพื่อน (Peer Group) ประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน เมื่อเลิกได้แก่กลุ่มเพื่อนเล่น ต่อมาได้แก่กลุ่มเพื่อนฝูงร่วมสังคมประเภทเดียวกัน

3. โรงเรียน นอกจากจะเป็นกลุ่มตัวแทนในการอบรมให้รู้ระเบียบสังคมที่สำคัญแทนพ่อแม่ ในแบบสังคมปัจจุบันที่เด็กทุกคนต้องเข้าโรงเรียนแล้ว โรงเรียนยังมีความสำคัญอีกด้านหนึ่ง คือเป็นสถานที่ให้เด็กได้มีโอกาสคบหาสมาคมกับเพื่อนฝูง นับได้ว่าตั้งแต่วันแรกที่เด็กเข้าโรงเรียน เด็กได้ผ่านกลุ่มตัวแทนใหม่ในการอบรมระเบียบสังคมพร้อม ๆ กันอีก

2 กลุ่ม

ความสำคัญโดยเฉพาะของโรงเรียนในเรื่องการอบรมระเบียบสังคม

คือ การเอาเด็กมาอยู่ในสภาพแวดล้อมพิเศษแยกจากโลกภายนอก เพื่อหยิบยื่นคุณค่าวิเศษบางอย่าง ให้เด็กเอาไปใช้ยึดถือเป็นหลักชีวิต (การแยกนี้ยังเห็นได้ชัดขึ้นในกรณีของโรงเรียนกินนอน) แต่ ดังที่เราได้เห็นกันแล้วว่า การอบรมที่โรงเรียนให้ นี้ อาจจะ

ก. สอนสิ่งที่ไม่ตรงกับ การอบรมของพ่อแม่ผู้ปกครอง กลายเป็นการ แก่งแย่งกันอบรมคนละแนว

ข. สอนสิ่งที่เป็นทฤษฎีและอุดมคติที่ไม่ตรงกับ การปฏิบัติของคนทั่วไปใน ชีวิตจริงทำให้เกิดปัญหาขัดแย้งในตัวบุคคล

ในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากเด็กแต่ละคนต้องใช้ เวลาไม่น้อยของชีวิต เล่าเรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียน เพราะฉะนั้นโรงเรียนจึงได้กลายเป็นกลุ่มตัวแทนของการ อบรมให้รู้ระเบียบสังคมที่สำคัญมากกลุ่มหนึ่ง อันสามารถจะยังผลดีหรือร้ายทางใดทางหนึ่งแก่ ตัวบุคคลได้อย่างมาก เพราะนอกจากโรงเรียนจะได้มีโอกาสเข้าถึงตัวบุคคลได้อย่างใกล้ชิด เป็นเวลานานแล้ว วัยเด็กที่ต้องผ่านโรงเรียนก็ยิ่งยาวว่มากพร้อมที่จะถูกปั้นแต่งบุคลิกภาพได้ อย่างดี

4. กลุ่มอาชีพ เมื่อเด็กได้รับการเตรียมตัวมาพร้อมที่จะเริ่มประกอบอาชีพ ของตัวเองแล้ว พอเริ่มจับอาชีพหนึ่งอาชีพใดจะพบว่าแต่ละกลุ่มอาชีพนั้นมีระเบียบวิธีการ โดยเฉพาะของตน ซึ่งอาจไม่ซ้ำกันกับกลุ่มอาชีพอื่น ซึ่งตนเองจะต้อง เรียนรู้และรับไว้หาก ประสงค์จะยึดอาชีพนั้น

นอกจากนี้ สุพัตรา สุภาพ (2529: 59-61) ได้มีความเห็นเพิ่มเติมถึง ตัวแทนที่ทำหน้าที่การขัดเกลาทางสังคมอีก 2 กลุ่ม ดังนี้

ตัวแทนทางศาสนา ซึ่งได้แก่ วัดอาราม พระ นักบวช ผู้สอนศาสนา หรือ ผู้เผยแพร่ธรรมของศาสนา ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะช่วยขัดเกลาในแง่หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม และความประพฤติที่ถูกต้องควร ตลอดจนหลักปรัชญาในการดำเนินชีวิต

สื่อมวลชน สื่อมวลชนมีหลายประเภท เช่น วิทยู โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือรายสัปดาห์ นวนิยาย วรรณคดี เป็นต้น สื่อมวลชนเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญ และมี ส่วนในการขัดเกลาทางสังคมในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่เรื่องคุณค่า ความเชื่อ แบบของความ ประพฤติ เป็นต้น

แนวความคิดเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาภายหลังระดับประถมศึกษามุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละคนเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ 2520: 11)

ก. ความหมายของการมัธยมศึกษา

พจนานุกรมการศึกษาซึ่งมี Good (1973: 522) เป็นบรรณาธิการ ให้ความหมายของการมัธยมศึกษาไว้ว่า การมัธยมศึกษา คือ การศึกษาที่วางแผนไว้สำหรับเยาวชนในวัย 12-17 ปี เน้นหนักเพื่อให้เป็นเครื่องมือให้กับการเรียนรู้ แสดงออกและทำความเข้าใจกับสภาพความเป็นไปของชีวิตที่แท้จริง และเป็นการพัฒนาทัศนคติในการคิดค้น นิสัย และสาระอันเกี่ยวกับสังคม ร่างกาย และสติปัญญา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 (กระทรวงศึกษาธิการ 2520: 11)

ข้อ 32 กล่าวว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

ข. ความมุ่งหมายของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

สมาคม ASCD แห่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

1. ให้รู้จักคุณค่าแท้จริงของตนเอง และมีความเข้าใจในคุณค่าของผู้อื่น
2. ให้มีความสนใจอย่างแท้จริง ในวิทยาการต่าง ๆ และมีประสพการณ์ในการทำงานบ้าง
3. ให้มีพื้นฐานความรู้และทักษะพอที่จะค้นคว้าวิจัยด้วยตนเอง เพื่อที่จะประกอบกิจการงานอิสระได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น
4. ให้มีสมรรถภาพเพิ่มขึ้นในด้านการฝึกฝนตนเอง เพื่อปฏิบัติงาน เพื่อศึกษา และเพื่อพักผ่อนหย่อนใจได้อย่างมีประโยชน์ ซึ่งจะก่อให้เกิดความพอใจแก่ตนเองและผู้อื่นด้วย

5. ให้มีความสำคัญในด้านจริยศึกษาและศีลธรรม พอที่จะเห็นคุณค่าของ
เป้าหมายและกรรมวิธีของสังคมอิสระ
(วรวิทย์ วคินสรากร 2518: 261-262)

ความมุ่งหมายของมัธยมศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษาของไทยไว้ดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อให้นักเรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจ
ของตนเอง
 2. เพื่อให้มีสั้ยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีระเบียบวิธีการ
และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 3. เพื่อให้มีทัศนคติที่ต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีระเบียบวินัยในการทำงานทั้ง
ในส่วนตัวและหมู่คณะ มานะ พากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
 4. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมาย และกติกา
ของสังคม รับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ตลอดจนส่งเสริมความเสมอภาคและความ
เป็นธรรมในสังคม
 5. เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ มีความสามัคคี และ
เสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีอย่างมีหลักการและเหตุผล
 6. เพื่อให้มีความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การนำไปปรับปรุงดำรง
ชีวิตทั้งส่วนตัวและครอบครัว รวมทั้งการฝึกงานและการศึกษาเพิ่มเติม
 7. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และให้รู้จักส่งเสริมการ
สาธารณสุขของชุมชน
 8. เพื่อให้รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ให้รู้จักบำรุงรักษาสภาพแวดล้อม
เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย
 9. เพื่อปลูกฝังให้มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความจงรักภักดีต่อชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มีความรู้และเลื่อมใสในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อัน
มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ร่วมกันธำรงรักษาความปอดคล้องและความมั่นคงของประเทศชาติ
 10. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีของมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
- (กระทรวงศึกษาธิการ 2520: 2)

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความมุ่งหมายของมัธยมศึกษาคตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจ เป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2. เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็นทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน และรู้จักประหยัด

3. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะในวิชาอาชีพเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ รู้ช่องทางในการประกอบสัมมาชีพที่เหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อ ท้องถิ่นและประเทศชาติ

4. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติ รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

5. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของตนในทางสร้างสรรค์บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรมและศาสนา

6. เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สติปัญญาในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

7. เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของ ประเทศ และของโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ รู้จักแก้ปัญหาและ ข้อขัดแย้งด้วยวิธีการแห่งปัญญาและสันติวิธี

(กระทรวงศึกษาธิการ 2523: 5)

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เป็นหลักสูตรที่จบ ในตนเอง คือ มุ่งหมายให้ผู้เรียนจบหลักสูตรดังกล่าวสามารถดำรงชีวิตเป็นพลเมืองดีของ สังคมไทย และประกอบอาชีพเลี้ยงชีวิตได้ตามสมควร เนื่องจากหลักสูตรได้ให้การศึกษากว้าง

และพื้นฐานวิชาชีพแก่ผู้เรียนไว้อย่างกว้างขวาง ตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจของแต่ละบุคคล

ความมุ่งหมายของการมัธยมศึกษาของไทยพอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีทัศนคติที่ปรารถนา สามารถอยู่และทำงานร่วมกับหมู่คณะได้ด้วยดี
 2. เพื่อให้มีความรู้และทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือให้มีพื้นฐานความรู้อันจำเป็นแก่การฝึกงานหรือการศึกษาต่อ
 3. ให้นักเรียนทราบถึงสุขภาพอนามัย ให้มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม
 4. ให้นักเรียนทราบและเข้าใจถึงการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และงานนั้นควรจะเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดของร่างกายและจิตใจ ให้ถูกต้องตามหลักอนามัย
 5. ให้นักเรียนมีสมรรถภาพทางเศรษฐกิจ โดยโรงเรียนได้สอนวิชาชีพเบื้องต้น เพื่อช่วยเศรษฐกิจของตนเองและของชาติให้ดีขึ้น
 6. ให้นักเรียนเข้าใจถึงการมีชีวิตในสังคมนั้นตั้งแต่มานาน ประเทศ และโลก เพื่อจะได้ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เข้าใจคุณค่าและลักษณะของสังคมนั้น ๆ ตลอดจนวิธีการที่จะช่วยปรับปรุงสังคมด้วย
- (กรมการฝึกหัดครู อ้างถึงใน บรรจง แอดสกุล 2529: 13)

ค. ลักษณะของการมัธยมศึกษา

เป็นที่ทราบกันดีว่า การจัดโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันนั้นได้มีการเลียนแบบส่วนดี ๆ ของกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่เจริญกว่ามักมีอิทธิพลต่อการจัดโรงเรียนของประเทศที่ด้อยกว่า

อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ผลจากการจัดการศึกษาซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี แต่ระบบการจัดการศึกษาที่ดีที่สุดเห็นจะเป็นระบบที่เหมาะสมกับสภาพของประเทศตนเอง

สำหรับในประเทศไทยนั้น การมัธยมศึกษาที่มีลักษณะของเราเองที่พบบอก
ลักษณะได้ดังนี้

1. การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาระดับกลาง
2. การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษานอกเขตบังคับ
3. การมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กวัยรุ่น
4. การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาระดับสุดท้ายที่อยู่ในความควบคุม

(กรมสามัญศึกษา 2524: 33-34)

ง. หน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

มัธยมศึกษาเป็นการศึกษาระดับกลางระหว่างประถมศึกษากับอุดมศึกษา ดังนั้น
การจัดการมัธยมศึกษาที่ดีควรจะสนองความต้องการของผู้ที่จะศึกษาต่อ และเพื่อสนองความ
ต้องการของผู้ที่ไม่ประสงค์จะศึกษาต่อด้วย ฉะนั้นการจัดการศึกษาระดับนี้ควรดูความต้องการ
ของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและควรศึกษาความต้องการและความสนใจของสังคม เพื่อ
ทำหน้าที่ในการจัดการมัธยมศึกษาไว้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสถานการศึกษาที่สังคมคาดหวังที่จะให้ทำหน้าที่อัน
พึงปรารถนา โรงเรียนมัธยมศึกษาจึงควรมีหน้าที่โดยทั่วไป ดังนี้

1. หน้าที่ในการให้การศึกษารวม (General Education) เพื่อเป็น
ความรู้พื้นฐานให้เพียงพอแก่การที่จะเป็นพลเมืองดีในสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. หน้าที่ในการให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพ เพราะคนเราจะออกไปดำรง
ชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคมได้นั้น จำเป็นจะต้องมีงานอาชีพเป็นหลัก ซึ่งแม้ว่าจะไม่ลึกซึ้ง
ก็ขอให้พื้นฐานทั้งในด้านประกอบอาชีพ และในด้านช่วยแก้ปัญหาชีวิตประจำวันได้
3. หน้าที่ทางด้านให้การแนะแนว (Guidance Function) ช่วย
ให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกอย่างฉลาดและถูกต้อง เหมาะสมทั้งในด้านการเรียน และใน
ด้านการวางแผนชีวิตในอนาคตของเขา ทั้งในด้านการเรียนต่อ และการประกอบอาชีพ รวมทั้ง
ช่วยให้เขาสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวของเขาเอง ตลอดจนสามารถนำตัวเองได้อย่างฉลาด
อีกด้วย

4. หน้าที่ในการให้เด็กได้มีโอกาสสำรวจตนเอง (Exploration Function) ในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจและความต้องการของตนเอง

5. ช่วยส่งเสริมประสบการณ์การพัฒนาทุกด้าน ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะจัดโปรแกรมให้กว้างขวางทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร (รุ่งทิวา จักรกร 2526: 4-5)

นอกจากนี้ Mc Cleary และ Hencley ลงความเห็นว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ควรจะมีความมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์หลัก 6 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาปัญญา อุนิสัย และบุคลิกภาพ
2. เพื่อให้ความรู้ที่สำคัญ และให้ความคิดต่าง ๆ ทั้งที่มาจากวัฒนธรรมของชาติของตนเอง และวัฒนธรรมของชาติอื่นหลาย ๆ ชาติเท่าที่เห็นว่าเหมาะสม
3. เพื่อสร้างความยึดมั่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับในทางสังคมและการเมือง และให้ความเคารพยึดมั่นในอุดมคติของหลักการประชาธิปไตย
4. เพื่อเตรียมตัวประกอบสัมมาอาชีพ
5. เพื่อส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกายและทางจิตใจ
6. เพื่อสนับสนุนให้รู้จักปรับปรุงตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

(ภิญโญ สาร, ผู้แปล 2519: 426-427)

กรอบแนวความคิดที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้

ในการวิจัยเรื่อง "บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการขัดเกลาทางสังคม" ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวความคิดของ Leonard Broom และ Philip Selznick 4 ด้าน ในการศึกษาการขัดเกลาทางสังคมของโรงเรียนดังนี้

1. ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง
 - การตรงต่อเวลา
 - การรักษาความสะอาด
 - ความเป็นระเบียบ

- ความซื่อสัตย์
 - การประหยัด
 - ความรับผิดชอบ
 - ความอดทน
2. ด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง
- การแสดงความสามารถ
 - ✓ ความเชื่อมั่นในตนเอง
 - ความทะเยอทะยาน
 - ✓ การรู้จักปรับปรุงตนเอง และแสวงหาความรู้
 - ✓ ความพอใจในงานที่ทำสำเร็จ
 - ✓ ความเป็นผู้นำ
 - ความต้องการในการศึกษาต่อ
3. ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง
- ความกตัญญูทดเวท
 - ความเคารพขนบ
 - การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 - การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 - การรักษาสาธารณสุขสมบัติ
 - การคำนึงถึงสวัสดิภาพและประโยชน์ของส่วนรวม
4. ด้านการสอนให้เกิดทักษะหรือความชำนาญพิเศษ ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง
- ✓ การมีทักษะในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา
 - ✓ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 - การช่างสังเกต
 - การช่วยเหลืองานโรงเรียน

- การช่วยเหลือสังคม
- /- ทักษะในการสนทนาและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- ทักษะทางด้านอาชีพ

สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษากรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้สามารถกำหนดสมมติฐานหลักได้ดังนี้ คือ "ระดับการศึกษาของนักเรียน และสถานภาพทางสังคมของครูอาจารย์ มีอิทธิพลต่อการขัดเกลาทางสังคมแก่นักเรียนในโรงเรียน"

สมมติฐานรอง

1. ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ครูอาจารย์ในโรงเรียนจะขัดเกลาทางด้านระเบียบวินัยมากกว่าด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม และทางด้านการสอนให้เกิดทักษะหรือความชำนาญพิเศษ
2. ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูอาจารย์ในโรงเรียนจะขัดเกลาทางด้านการสอนให้เกิดทักษะมากกว่าทางด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคมและทางด้านการปลูกฝังความมุ่งหวัง
3. ครูอาจารย์หญิงจะทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมมากกว่าครูอาจารย์ชาย
4. ครูอาจารย์ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี จะทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคมมากกว่าครูอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี
5. อาจารย์ที่ปรึกษา จะทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคม มากกว่าครูอาจารย์ประเภทอื่น ๆ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งของครูอาจารย์ในโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา ครูอาจารย์หญิง ครูอาจารย์ชาย เป็นต้น

อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง ครูอาจารย์ประจำชั้นของนักเรียนในโรงเรียน
สตรีศรีสุริโยทัย

ครูอาจารย์ประเภทอื่น ๆ หมายถึง ครูอาจารย์ที่มีได้ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่
ปรึกษาของนักเรียน ซึ่งได้แก่ ครูอาจารย์ฝ่ายบริหาร ครูอาจารย์แนะแนว ครูอาจารย์พล-
ศึกษา เป็นต้น

บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของครูอาจารย์โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย
ที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายสามัญ สังกัด
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

มัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3

มัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

กรมสามัญศึกษา หมายถึง หน่วยราชการหน่วยหนึ่ง ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการอบรมสั่งสอนของโรงเรียนทั้งทาง
ตรงและทางอ้อม เพื่อทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ และรับเอาระเบียบกฎเกณฑ์ แบบแผนความ
ประพฤติกติ และคุณค่าต่าง ๆ ที่สังคมได้กำหนดไว้ และนำไปปฏิบัติ

โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย หมายถึง โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายสามัญ เป็น
โรงเรียนประเภทนักเรียนหญิงล้วน ตั้งอยู่เลขที่ 5 ซอยคอนกฤษณ์ ถนนเจริญกรุง เขต
ยานนาวา กรุงเทพมหานคร